KLYS

Region Stockholm
Regionledningskontoret
Utveckling och regionplanering
registrator.rlk@regionstockholm.se

Stockholm 15 oktober 2025

# KLYS synpunkter på förslaget till ny utvecklingsplan för Stockholmsregionen (Dnr: RS 2025-0095)

KLYS har tagit del av granskningshandlingen av förslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (Dnr: RS 2025-0095) och vill för våra medlemsorganisationer och de yrkesverksamma kulturskaparnas räkning härmed lämna en rad synpunkter.

Eftersom det för kulturområdet finns en specifik regional kulturstrategi för Stockholmsregionen, och för att kulturen i stort *inte* är i fokus i denna utvecklingsplan, väljer KLYS att enbart övergripande och i korta ordalag kommentera innehållet i denna granskningshandling.

## 1 Om KLYS

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – utgör en samlad röst för Sveriges professionella kulturskapare i kultur- och konstnärspolitiska politiska frågor och företräder via sina 14 medlemsorganisationer nästan 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl a författare, dramatiker, journalister, bild- och formkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmskapare och dansare.

Organisationerna samarbetar inom KLYS i frågor som rör kulturskapares villkor; till exempel konstnärspolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet. KLYS arbete bedrivs numera både på nationell, regional och kommunal nivå, varför regionala utvecklingsplaner är viktiga för oss att bevaka. KLYS bevakar löpande regionernas och kommunernas främjande av konstnärlig kvalitet och mångfald inom kulturen, samt balansen mellan kultur-, närings- och aspektpolitik av olika slag.

Bland KLYS medlemsorganisationer inlämnar *Konstnärernas Riksorganisation* ett eget yttrande över Stockholmsregionens granskningshandling. Vi vill hänvisa regionen till att jämte detta dokument läsa det yttrandet för fler specifika synpunkter gällande kulturområdet i allmänhet och bild- och formkonstområdet i synnerhet.

## 2 Övergripande kulturpolitiska perspektiv

Vi förstår att en kulturpolitisk fördjupning kopplat till innehållet i Stockholmsregionens utvecklingsplan naturligtvis i sak är hänvisad till regionens kulturstrategi, men vi vill här kort redogöra för några viktiga övergripande kulturpolitiska perspektiv som bör beaktas även i ett brett hänseende vid framtagandet av en sådan här flerårig regional utvecklingsplan. Förslagsvis kunde regionen lyfta in dessa aspekter i lämpliga avsnitt i planen.

Demokrati
Kulturens och kulturskaparnas betydelse för medborgarnas livskvalitet, samhällsutveckling och demokrati; Grundläggande demokratiaspekter på kultur, som att upprätthålla konstnärlig frihet, kulturens egenvärde, värnandet om armlängds avståndsprincipen mellan politiker, beslutsfattare och det konstnärliga skapandet.

Hållbarhet
Att värna om och upprätthålla kulturens egenvärde och konstnärlig frihet, bland annat i tvärpolitiskt utvecklingsarbete med sådant som hälsa, hållbarhet, Agenda 2030 och i näringspolitiska perspektiv på kulturella och kreativa branscher. Rätt och relevant kompetensförsörjning även på kulturområdet är en hållbarhetsfråga.

Infrastruktur och arbetsvillkor
Att skapa förutsättningar för goda villkor för yrkesverksamma kulturskapare (avtal, arbetsmiljö, upphovsrätt, kompetensutveckling etc.). Vikten av långsiktigt goda förutsättningar för kulturskapare, vilket möjliggörs bland annat av en god kulturell infrastruktur i samhällsplaneringen. Rimliga ekonomiska och infrastrukturella villkor för kulturskapare måste framhållas som den samhällsinvestering det faktiskt är.

Begrepp, lagar och regelverk
Begreppsdefinitioner och översikt över lagar och regelverk inom kultur; bland annat Unescos konvention från 2005 om kulturell mångfald, och upphovsrätt för kulturskapare i ljuset av AI-utvecklingen och andra tekniska innovationer och olika medier.

# 3 Synpunkter på förslaget till utvecklingsplan

## Regionens vision

Den uttalade visionen, och underrubriken till Stockholmsregionens utvecklingsplan, är som sig bör högt ställd: ”Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion – att bo, leva och verka i”. Och vi noterar att regionens höga ambitioner inte stannar där, utan att det i planen understryks att det är viktigt att ”jobba tillsammans” för att alla ”bidrar med olika pusselbitar och verktyg” utifrån ”olika roller och ansvar”.

Regionen hävdar vidare i sitt missivbrev för denna granskningshandling att:
”Genom att ha samsyn kring regionens styrkor, samhällsutmaningar, mål, viktiga regionala samband och system kan vi driva utvecklingen i Stockholmregionen framåt på ett kraftfullt och hållbart sätt.”

## Kulturen utgör regionens styrkeområden

KLYS välkomnar regionens målinriktade anda, men vi reagerar på det faktum att just det i ett samhälle så viktiga kulturområdet generellt sett i planen är så flagrant underställt andra sektorer och politikområden. Som utvecklingsplanen nu är formulerad ingår kultur i planen i första hand som ett slags grädde på moset och ett verktyg för andra ändamål än som ett utvecklingsområde i sig. Detta är högst beklagligt och enligt vår mening faktiskt kontraproduktivt i sig för regionen, både för samhällsutvecklingen i stort och för flera andra av regionens utvecklingsområden i sak, vilka ju

samverkar med kulturområdet på många plan, inte minst i ljuset av utvecklingen av besöksnäringar och kulturella och kreativa branscher i Stockholmsregionen. Dessa är ju dessutom listade som två av regionens sju så kallade ”styrkeområden”.

## Kulturen en självklar del av infrastrukturen

Ett tillfredsställande företagsklimat i en innovationsambitiös och tjänstemannastark region som Stockholmsregionen måste grundas på en förståelse för olika sektorers interaktion som delar i ett samhälleligt ekosystem. Såväl en regions innovationsutveckling som attraktivitet är avhängiga en dynamisk och välfungerande kultursektor, där professionella konstnärer och kulturskapare kan leva, bo, verka och utvecklas i sin yrken och företag.

Kulturlivet nämns välförtjänt i några avsnitt i planen, men KLYS saknar fördjupning i och förankring av kulturområdet som del i utvecklingsplanens helhet, och konkret som självklart beskriven del i regionens infrastruktur på olika vis. Den kulturella infrastrukturen har i flera olika avseenden en naturlig plats i medborgarnas vardag, vilket borde avspeglas bättre i utvecklingsplanens analyser, beskrivningar och målbilder.

## Planens målsättningar och kulturen

På flera ställen i förslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen framhålls kulturens betydelse för länets invånare och besökare. ”Med sitt varierade utbud bidrar dessa både till upplevelser för invånare och besökare och till huvudstadsregionens attraktivitet och ekonomiska utveckling.” Regionen lyfter också att en majoritet av Sveriges alla konstnärer inom samtliga konstområden är bosatta i länet och att en femtedel av alla företag i länet tillhör de kulturella och kreativa branscherna. Kulturella och kreativa branscher nämns som sagt också som en av regionens styrkor. (s 9)

Kulturen omnämns även i planens målsättningar. Vad regionen vill med kulturen framgår tydligast i mål 6.6 (s. 29):
”Genom ett rikt och varierat kulturutbud främjas upplevelser, möten, bildning och delaktighet. Folkbildningen stärker och utvecklar demokratin i regionen genom att erbjuda platser för möten som bidrar till tillit och gemenskap. Den bidrar också till människors utveckling och lärande, skapar demokratifrämjande samtal och överbygger samhällsklyftor. Både kulturliv och en välfungerande demokrati attraherar människor från hela världen till Stockholmsregionen. För att uppnå målet krävs samverkan mellan oss aktörer i regionen och det behövs också ett särskilt fokus på att öka tillgängligheten till och deltagande i kulturliv och folkbildning. Också ett rikt och mångfacetterat kulturliv och folkbildning behöver integreras i samhällsplaneringen som verktyg för att främja delaktighet, tillit och trygghet”.

Även i mål 12 (s. 37) framhålls kulturens roll för att göra regionen mer attraktiv.
”Ett klimat med tydliga och behagliga årstider kombinerat med närheten till natur- och kulturmiljöer samt en fin skärgård ger möjlighet till ett rikt friluftsliv, samtidigt som stadslivet med ett stort kultur- och nöjesutbud finns tillgängligt. Kulturlivet bidrar till Stockholmsregionens utveckling och attraktionskraft. Stockholmsregionen har en stark profil inom hållbar stadsutveckling med fokus på förnybar energi, klimatåtgärder och digital infrastruktur”.

Just på grund av hur utvecklingsplanen lyfter kulturens betydelse för länet är det desto mer anmärkningsvärt att regionen inte har något mål för att *utveckla* länets kulturliv. Ett sådant mål skulle utan vidare ha kunnat ingå under till exempel mål 10: ”Stockholmsregionen har forskning

och innovation i framkant”. Även under mål 8, som handlar om regionens bebyggelseutveckling och den ”rumsliga strukturen”, borde konst och kultur nämnas.

### Uppdatera regionens kulturstrategi

Flera gånger hänvisas det i utvecklingsplanen visserligen till ”Kulturstrategi för Stockholmsregionen”, men denna strategi är från 2018 och i behov av uppdatering, förnyelse och kompletteringar. Oavsett vad som står i kulturstrategin anser vi att Region Stockholm även i sin utvecklingsplan bör formulera strategiska mål för kulturens utveckling i regionen.

### KLYS föreslår att Region Stockholm:

- lyfter och betonar kulturområdet tydligare och mer sammanhållet i planens disposition
- lägger till strategiska mål för kulturens utveckling i utvecklingsplanen
- uppdaterar befintlig eller tar fram en ny kulturstrategi för att ersätta den som är från 2018

## 4 Avslutningsvis

KLYS vill slutligen tacka Region Stockholm för att vi gavs tillfälle att inkomma med dessa synpunkter på granskningshandlingen av förslaget till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Vi ser fram emot fortsatta samtal om kultur- och konstnärspolitiska frågor, både med kulturförvaltningens tjänstepersoner och regionala politiker, samt med andra förvaltningar i regionen som kan ha relevans i våra sakfrågor.

För KLYS,

**KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE**
Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Fackförbundet Scen & Film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR
Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm klys@klys.se www.klys.se